

**Tampere
Teisko
Pappilansaari
muinaisjäännösinventointi
2018**

**Hannu Poutiainen
Timo Sepänmaa**

Tilaja: Arkkitehtitoimisto Neva Oy

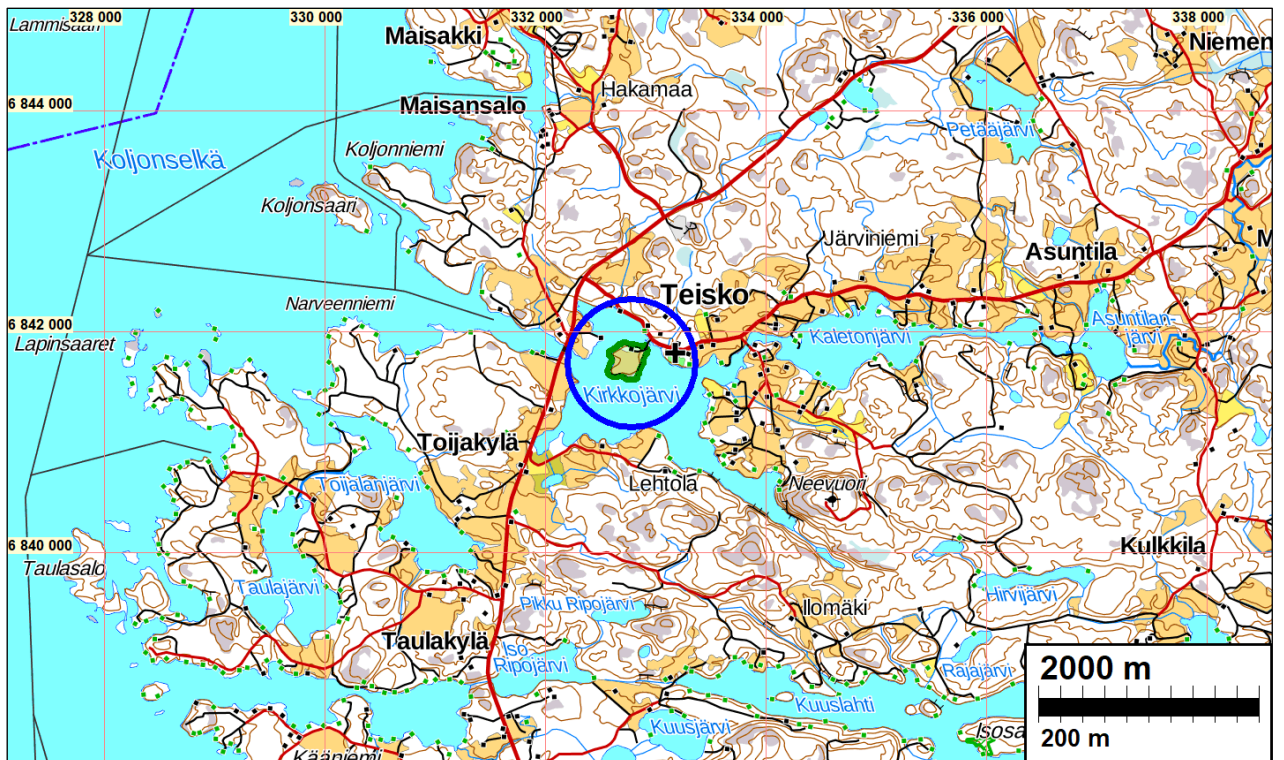
Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Vanhoja karttoja	4
Inventointi	5
Tulos	6
Kuvia	6
Lähteet	7

Kansikuva: Pappilansaaren koillisosan peltoa.

Perustiedot

- Alue:** Tampere, Teisko, Pappilansaari eli Ilosaari (kiinteistö 837-718-2 PAPPILA), Tampereen keskustasta noin 20 km koilliseen.
- Tarkoitus:** Selvittää sijaitseeko Pappilansaarella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia kulttuurihistoriallisia jäännöksiä.
- Kustantaja:** Arkkitehtitoimisto Neva Oy.
- Työaika:** Maastotyö 28.8.2018.
- Tekijät:** Mikrolahti Oy, Hannu Poutiainen ja Timo Sepänmaa. Raportin koostaminen Johanna Rahtola.
- Tulokset** Alueelta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueella ei todettu kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi arvioitavia kulttuuriperintökohteita.

Tutkimusalue vihreällä sinisen ympyrän sisällä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta elokuussa 2018, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 8/2018. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatusnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikrolahti Oy:n serverillä.

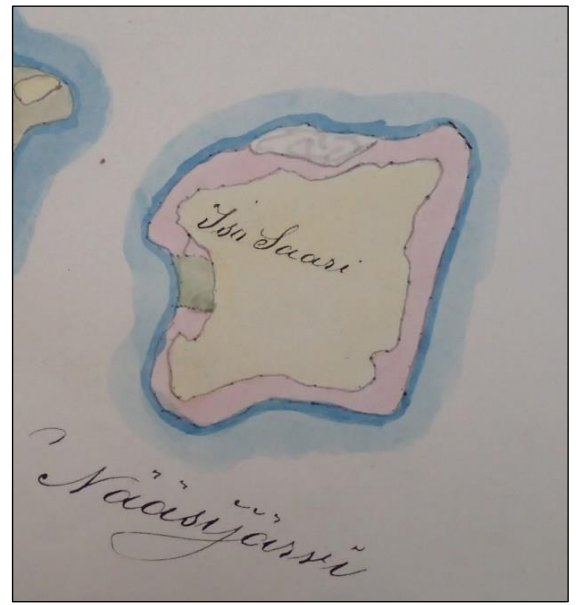
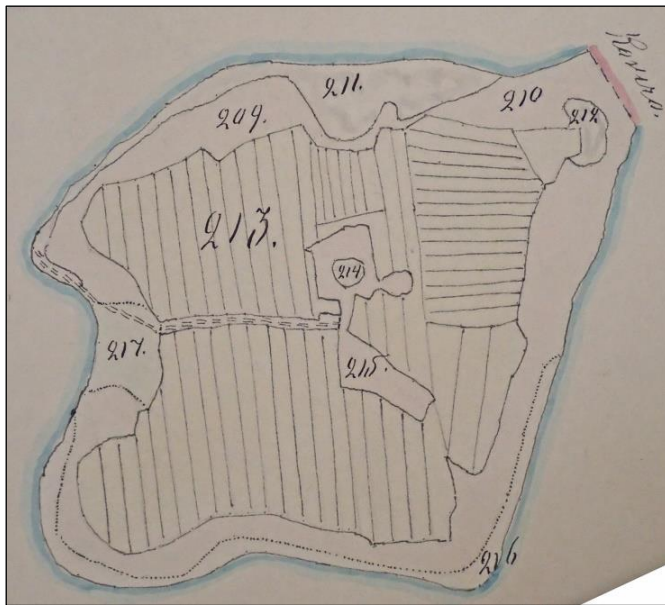
Yleiskartat

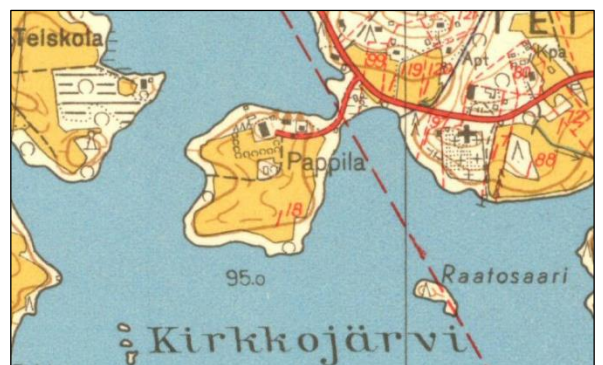
Tutkimusalue on rajattu vihreällä.

Vanhoja karttoja

Vasemmalla ote A. Öhman laatimasta kartasta vuodelta 1861 ja oikealla vuodelta 1862.
Ranta-aluetta lukuun ottamatta Pappilansaari eli Isosaari on ollut peltoa.

Vasemmalla ote pitäjänkartasta 1840 luvulta. Alue (kartalla Isosaari) on ollut pääasiassa peltoa.
Vasemmalla ote vuoden 1955 peruskartasta (Teisko 2124 11). Saaren pohjoisessa on 1920-luvulla
rakennettu pappila rakennuksineen, muutoin alue on peltoa.

Vasemmalla ote peruskartasta vuodelta 1975, oikealla vuodelta 1987, peruskarttojen perusteella alue on
ollut maankäytön suhteen muuttumaton 1950-luvulta nykyhetkeen.

Inventointi

Tampereen Teiskon Pappilansaareen on tekeillä asemakaava, jolla tavoitellaan mökkirakentamista peltoalueelle saaren keskiosaan. Arkkitehtitoimisto Neva Oy tilasi Pappilansaaren muinaisjäännösinventoinnin Mikrolitti Oy:ltä. Hannu Poutiainen ja Timo Sepänmaa tekivät muinaisjäännösinventoinnin maastotyön 28.8.2018, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa.

Tutkimusalueen muodostaa Isosaari eli Pappilansaari (kiinteistö 837–718-2 PAPPILA), joka sijaitsee Kirkkojärven pohjoisrannalla Teiskossa noin 20 km Tampereen keskustasta koilliseen. Saari tunnetaan myös nimillä Salonsaari ja Teiskolansaari. Nimi Pappilansaari on oletettavasti tullut käyttöön vasta kun saarelle on valmistunut Teiskon uusi pappila vuonna 1927. Pappilan rakentamisen yhteydessä Pappilansaaresta muodostettiin niemi mantereeseen ja saaren välisellä maakannaksella. Pappilansaari kuuluu *Teiskon kirkko ja Teiskolan kartano RKY- (Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt)* – alueeseen.

Teiskon pappila ja siihen liittyvät talousrakennukset sijaitsevat saaren pohjoisosassa, vanha lato muista rakennuksista ja pappilan piha-alueesta hieman etäämmällä alueen keskivaiheella pelto-osaarekkeessa, muutoin alue on peltoa ranta-aluetta lukuun ottamatta.

Vanhojen karttojen (*A. Öhmannin laatimat tiluskartat vuosilta 1861 ja 1862, sekä pitäjänkartta, 1840-luvulta*) perusteella Pappilansaari on ollut peltoa ennen pappilan rakentamista. Vanhojen peruskarttojen (vuosilta 1955, -75 ja -85) perusteella rakentamaton osa alueesta on edelleen ollut peltoa ja on edelleen, alueen maankäyttö onkin pysynyt lähes muuttumattomana ainakin 1950-luvulta näihin päiviin asti.

Pappilansaaresta ei tunneta ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Lähin tunnettu muinaisjäännös *Mustaniemi* historiallisen ajan talonpaikka sijaitsee alueelta noin 600 m etelä-kaakkoon kirkkojärven etelärannalla

Alue sijaitsee korkeustasolla 97,5–102,5 m, minkä perusteella siellä voi sijaita esihistoriallisia rantasidonniaisia muinaisjäännöksiä, alueen maaperä ei kuitenkaan ole otollinen esim. esihistoriallisen ajan asuinpaikkoja ajatellen, rannat ja pohjoisosa Pappilan rakennusten alue on moreenia, rannat osin kallioisia ja pellot savea.

Maastossa aluetta tarkastettiin silmävaraisesti, alueella tehtiin metallinpaljastinetsintää, maanäytekairaus sekä joitakin koekuoppia. Suurin osa alueesta on viljeltyä, hiljattain puitua peltoa, jossa havaitsemisolosuhteet pintapoimintaan (eli avoimien maastokohtien tarkastelua mahdollisten muinaisjäännökseen viittaavien löytöjen havaitsemiseksi) olivat melko hyvät.

Pelto rajoittuu useimmissa kohdissa varsin jyrkkään rantatörmään, jonka alapuolella on paikoin kalliopaljastumia ja niiden liepeillä kivistä hiekkamoreenia. Aluskasvillisuutta kyseisillä kohdilla oli vähän, joten silmänvaraiset havainnot, maanäytekairaukset ja metallinilmainsintä voitiin niillä tehdä hyvissä olosuhteissa. Kallio- ja moreenimuodostumien väliset alueet ovat hyvin tiheäkasvuisia ja osin kosteapohjaisia, eikä siten muinaisjäännösten löytymisen kannalta potentiaalisia paikkoja.

Metallinilmainsinnässä sekä pellolla että kallioiden liepeillä oli hyvin vähän modernia löytöaineistoa, vain muutamia yksittäisiä rautanuloja sekä maataloustyökalujen osia. Mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ei todettu.

Koekuopituksessa ja maanäytekairauksessa havaittiin, että maa-aines pellolla on kovaa harmaata savea, jossa on silminnähdn vähän humusta joukossa. Mitään arkeologisesti merkittäviä löytöjä ei tullut, ei myöskään merkkejä kulttuurikerroksesta, ainut viite ihmisen toiminnasta on peltoviljelyn muodostama muokkauskerros.

Tulos

Alueella ei todettu muinaisjäänöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia kulttuurihistoriallisia jäänöksiä.

11.9.2018

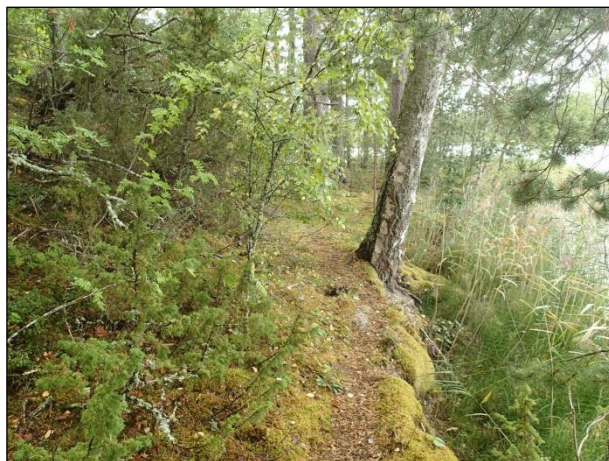
Hannu Poutiainen
Timo Sepänmaa

Kuvia

Vasen kuva: Pappilansaaren peltoaukea kuvattuna saaren lounaisjärjestä pappilan suuntaan.

Oikea kuva: Pappilan piha-alueen läheisyyttä kuvattuna lounaaseen.

Vasen kuva: Saaren luoteisranta lounaaseen. Oikea kuva: Rantakallioita Isosaaren lounaiskärjessä.

Taustalla Kirkkojärvi.

Vasen kuva: Pappilan länsipuolista aluetta itään. Taustalla pappilan päärakennus. Oikea kuva: H. Poutiainen tutkiin pappilan eteläpuoleista maastoa metallinpaljastimella, kaakkoon.

Lähteet

Raporttilähteet

Tampereen Aitolahden ja Teiskon kulttuuriympäristöselvitys. Tampereen kaupunki. Kaupunkiympäristön kehittäminen. Maankäytön suunnittelu 2015.

Karttalähteet

Karta öfver Teisko socken af Ruovesi härad och Tasvatehus län. Maanmittauslaitos. (Pitäjänkartta 1840-luvulta, 2124 11 Teisko)

Peruskartta (2124 11 Teisko) vuodet 1955,-75 ja 87. Maanmittauslaitos.

Öhman, A, 1861 Karta öfver Teiskola rusthåls ågor uti Teisko socken och Tavastehus län. 1861. Kansallisarkisto.

Öhman, A, 1862. 3:dje karta delen öfver Teiskola rusthåls ågor uti Teisko Socken och Tavastehus län 1862.

Verkkolähteet

Museovirasto, Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt (RKY)

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1249 (10.9.2018)